

Nasza Historia – Świętokrzyskie. Dodatek prasowy [PDF]

Wydawnictwo Delegatury IPN w Kielcach w związku z międzynarodową konferencją naukową o formacjach policyjnych

27.05.2022

W numerze:

- *Formacje policyjne odgrywały bardzo ważną rolę w historii Polski*

Z dr. Waldemarem Cisowskim, dziekanem wydziału prawa Wyższej Szkoły Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych im. prof. E. Lipińskiego w Kielcach rozmawia Tomasz Trepka

Wspólnie z Delegaturą IPN w Kielcach i Winnickim Instytutem Kooperatywnym zorganizowaliśmy trzy międzynarodowe konferencje naukowe poświęcone tematyce zbrodni sądowych oraz dwie dotyczące formacji policyjnych w Polsce i innych krajach europejskich. Liczba prelegentów i zainteresowanie słuchaczy świadczą o tym, że problematyka ta jest wciąż aktualna.

- *Grażyna Szkonter, Sylwetki funkcjonariuszy Policji Państwowej szczególnie zasłużonych dla tej formacji*

Można wymienić wielu funkcjonariuszy oraz wiele funkcjonariuszek, których służba zostawiła znaczący ślad w historii Policji Państwowej. Pochodzili z różnych środowisk, ale mieli ogromną determinację i zapał do pracy w nowoczesnej formacji bezpieczeństwa, ponad wszelkimi podziałami społecznymi i politycznymi.

- *dr Piotr Hac, Policja Państwowa wobec zagrożenia wojennego w 1939 roku*

Wybuch II wojny światowej pokazał, że w warunkach prowadzenia przez agresora faktycznych działań hybrydowych wobec Polski, w strukturach Policji Państwowej pojawiło się wiele istotnych problemów. Na funkcjonariuszy nałożono szereg nowych obowiązków, którym musieli sprostać.

- *dr Tomasz Domański, Działalność antyniemiecka policjantów granatowych i kryminalnych w Kielcach w okresie II wojny światowej*

Większość funkcjonariuszy zaangażowanych w działania przeciwko niemieckiemu okupantowi związana była z Polskim Państwem Podziemnym, Armią Krajową i innymi organizacjami. Zwiększony akces do struktur konspiracyjnych nastąpił w połowie 1944 r., co wynikało przede wszystkim z ówczesnej sytuacji frontowej i pewnego rozprężenia okupacji niemieckiej.

- *dr Marta Paszek, Organizacja i funkcjonowanie Milicji Obywatelskiej (1944-1955) w świetle przepisów*

Milicja Obywatelska w pierwszej dekadzie Polski Ludowej była integralną częścią organów bezpieczeństwa publicznego, zaangażowaną w budowę systemu komunistycznego. W początkowym okresie strukturę jednostek MO i jej liczebność określono sugerując się przedwojennym modelem organizacyjnym Policji Państwowej, choć tworzona formacja miała być „nowa w treści i formie”.

- *dr Dariusz Palacz, Ochotnicza Rezerwa Milicji Obywatelskiej. Miejsce w aparacie represji województwa kieleckiego*

„Władza ludowa” dążyła do rozbudowy aparatu represji, którego głównym zadaniem była obrona i utrwalanie komunizmu. Temu m.in. miała służyć podjęta 21 lutego 1946 r. uchwała Rada Ministrów, upoważniająca ministra bezpieczeństwa publicznego do zorganizowania przy Milicji Obywatelskiej nowej formacji tj. Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej.

- dr Marzena Grosicka, *W służbie... komunistycznej propagandy. Indoktrynacja Milicji Obywatelskiej*

Departament Szkolenia i Doskonalenia Zawodowego MSW wydawał fachowe czasopismo „Służba MO”. Przepojone komunistyczną propagandą teksty, miały pełnić rolę ideologicznego przewodnika dla funkcjonariuszy. Choć część środowiska milicyjnego po powstaniu NSZZ „Solidarność” włączyła się nurt przemian demokratycznych, proces ten po wprowadzeniu stanu wojennego został zatrzymany.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Kraków

Dodatek IPN

Sylwetki funkcjonariuszy
Policji Państwowej
w Polsce szczególnie
zasłużonych

STRONA 3

Policja Państwowa
wobec zagrożenia
wojennego Polski
w 1939 roku

STRONA 4

Działalność antyniemiecka
policjantów granatowych
i kryminalnych w czasie
II wojny światowej

STRONA 5

Milicja Obywatelska
w latach 1944-1955.
Funkcjonowanie
w świetle przepisów

STRONA 6

CZWARTEK
26 MAJA 2022

nasza HISTORIA ŚWIĘTOKRZYSKIE

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
Delegatura w Kielcach

W różnych mundurach Formacje policyjne w Polsce

Z doktorem Waldemarem Cisowskim dzieleniem wydziału prawa Wyższej Szkoły Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych (WSEPINM) w Kielcach delegaturą Instytutu Pamięci Narodowej oraz międzynarodowej konferencji naukowej „Formacje policyjne w Polsce na tle europejskich służb powołanych do zapewnienia porządku i bezpieczeństwa publicznego” rozmawia Tomasz Trepka.

Od 2018 roku Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych współpracuje z Delegaturą Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach. Jaka była idea tej współpracy, na czym ona polega i jakich płaszczyzn badawczych dotyczy?

Współpracę z Delegaturą IPN w Kielcach zainicjowali w 2018 roku ówczesny prorektor WSEPINM - doktor Krzysztof Wątor oraz doktor Dariusz Palacz adiunkt Wydziału Prawa i Bezpieczeństwa naszej uczelni. Zaproponowali oni zorganizowanie konferencji naukowej dotyczącej zbrodni sądowych. Znalazło to uznanie i akceptację Pani doktor Doroty Koczwarskiej-Kaluty, naczelnik Delegatury IPN w Kielcach. Zorganizowaliśmy trzy międzynarodowe konferencje naukowe dotyczące zbrodni sądowych. W ich trakcie historycy oraz prawnicy starali się ustalić czy zbrodnie sądowe były efektem konformizmu czy też relatywnym moralnego środowiska prawniczych. Główne cele zorganizowanych konferencji dotyczyły wymiany poglądów i doświadczeń przedstawicieli świata nauki oraz wymiaru sprawiedliwości. Zakładaliśmy, że głównym przedmio-

Funkcjonariusze różnych Okręgów Policji Państwowej, dwudziestu odznaczonych Medalem Pamiątkowym za wojnę 1918-1921

tem wystąpienia prelegentów będzie analiza wiedzy o organach sądowych PRL-u, obowiązującym systemie prawnym oraz zadaniach i roli odgrywanej w polityce umacniania ustroju komunistycznego. Istotnym było również ukazanie zaangażowania organów państwa w eliminowaniu organizacji niepodległościowych oraz prezentacja indywidualnych postaw sędziów, prokuratorów, adwokatów czy też przedstawicieli organów siłowych PRL-u, także w aspektach regionalnych. Jesteśmy uczelnią kształcąca między innymi prawników, więc podjęcie tej problematyki było naturalnym i koniecznym aspektem badawczym. Było też szczególnym wyzwaniem. Studenci m.in. z naszej uczelni wzięli udział w obradach plenarnych konferencji. Uczestniczyli też w odrębnych panelach badawczych przeznaczonych wyłącznie dla nich. Zaprezentowali swoje referaty dotyczące przedmiotowego zagadnienia, co wskazuje, że jest to dla nich istotna sprawa.

Pracownicy naszych instytucji odpowiedzialni za organizację i przebieg konferencji stanowią zgrany i sprawny zespół. Aktualnie eksplorujemy zagadnienia dotyczące organów policyjnych na ziemiach polskich w ostatnim stuleciu.

Dlaczego problem zbrodni sądowych jest ważnym i wciąż aktualnym zagadnieniem?
Problem ten jest rzeczywiście aktualny, również w aspekcie zasłyszeli historycznych, niesprawiedliwości i krzywd wyrządzonych konkretnym ludziom. Dotyczy on rażącego nadużyciu wymiaru sprawiedliwości, stworzonego na modłę systemu sowieckiego, w którym sędziowie orzekający stanowili ostatni element realizacji polityki komunistów. Niejednokrotnie ogłaszali oni sentencje wyroków, których treść powstawała w komitetach PZPR czy aparacie bezpieczeństwa. Wyroki skazyjące zapadały, przy braku poszanowania fundamentalnych zasad procesu sądowego i istniały

nione podejmowanie takich badań?

Badania naukowe polegające na analizie materiałów wytworzonych przez szeroko pojęty wymiar sprawiedliwości są jak najbardziej zasadne, gdyż dopiero wtedy będziemy mogli poznać faktyczną skalę zbrodni sądowych. Analiza akt postępowań prowadzonych przez WSR-y wskazuje na znaczne naruszenia prawa przez sędziów, prokuratorów, obrońców oraz przedstawicieli służb tzw. siłowych przygotowujących materiał procesowy. Złazszcza w pierwszych latach Polski „ludowej” wymiar sprawiedliwości spełniał rolę narzędzia represji, eliminującego osoby kontestujące nową rzeczywistość społeczno-polityczną. Służył partii sprawującej władzę do walki z przeciwnikami politycznymi. W wielu regionach powstały już prace naukowe opisujące działania Wojskowych Sądów Rejonowych, czy poszczególnych Urzędów Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa. Wciąż jednak szereg spraw, szczególnie o wymiarze lokalnym, pozostało nieodkrytych. Zatem przed badaczami tej problematyki jeszcze długa droga nim będzie można uznać, że temat ten jest wyczerpany.

Jeśli chodzi o PRL to wiele z popełnionych zbrodni sądowych pozostało nierozliczonych? Dlaczego?

Udzielenie jednoznacznej odpowiedzi na tak postawione pytanie jest szalenie trudne. Instytucje takie jak Pion Śledczy IPN, powołane do wyjaśniania tego typu spraw podejmowały i nadal podejmują wysiłki, aby zgromadzić materiał procesowy umożliwiający postawienie sprawców

zbrodni sądowych przed wymiarem sprawiedliwości. Z pewnością wielu sprawców już nie żyje, niejednokrotnie zmarli też świadkowie oraz pokrzywdzeni, których zeznania są niezbędne do postawienia konkretnych zarzutów. Niektórzy opuścili Polskę, a państwa w których przebywają odmawiają ich wydania. Dlatego też, aby nie dopuścić do zapomnienia o ofiarach, tak ważna jest praca historyków, prawników oraz dziennikarzy badających dostępne materiały źródłowe z tego okresu. Określenie skali zła, które wyrządzono oraz wskazanie osób, które się tego dopuściły to ważne elementy sprawiedliwości, niezbędne by taki stan rzeczy nigdy się powtórzył.

Na konferencje związane z tą tematyką zgłaszało się wielu prelegentów. O czym mówili, jakie są pokłosia konferencji?

Od początku w organizowanych przez nas konferencjach wzięło udział ponad 100 referentów. Gościliśmy nawet prelegentkę z Australii, która mówiła o bardzo trudnych dla niej sprawach, związanych z represjami komunistów wobec członków jej najbliższej rodziny. Poruszone zostały rozmaite zagadnienia. Dotyczyły one m.in. zaangażowania prawników w procesy polityczne działaczy opozycji z lat 80., współpracy instytucji wymiaru sprawiedliwości oraz organów siłowych krajów tzw. demokracji ludowej w zwalczaniu przeciwników politycznych; instrumentalizacji prawa w ustroju komunistycznym; źródeł do dziejów instytucji wymiaru sprawiedliwości w latach 1944-1989

DOKOŃCZENIE NA STRONIE 2

Pliki do pobrania

[Nasza Historia - Świętokrzyskie, 26 maja 2022 \(pdf, 1.34 MB\)](#)